

Biblioteksplan

Förslag till beslut

Biblioteksplanen antas.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska kommuner anta biblioteksplaner. Värmdö kommun saknar aktuell biblioteksplan och förslag till ny biblioteksplan föreslås antas.

Bakgrund

Sedan år 2004 anger bibliotekslagen (2013:801) att kommuner ska anta biblioteksplaner. Värmdö kommuns senaste biblioteksplan antogs av kommunfullmäktige den 23 september 2009. Biblioteksplanen gällde år 2009-2010 och är därför inte längre gällande. Sedan den 1 januari 2014 har ny bibliotekslag trätt i kraft som ställer nya krav på biblioteksverksamheten.

Kultur- och fritidsnämnden föreslog kommunstyrelsen den 15 september 2015 att biblioteksplanen antas. Utbildningsnämnden föreslog kommunstyrelsen den 3 september 2015 att biblioteksplanen antas med tillägget att planen avseende skolbiblioteken kompletteras med ”personalen arbetar med omvärldsbevakning, jämställdhets-, mångfalds- och HBTQ-frågor för att alla elever ska känna sig välkomna.” Föreliggande förslag till biblioteksplan omfattar detta tillägg.

Ärendebeskrivning

Syftet med bibliotekslagen som trädde i kraft den 1 januari 2014 var att anpassa lagen till de omvärldsförändringar som skett sedan den äldre bibliotekslagens (1996:1596) tillkomst. Den nya bibliotekslagen definierar biblioteksväsendets syfte och ändamål som följande:

”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning,

utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.
Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.”

Bibliotekslagen anger att personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter är prioriterade grupper för verksamheten. Därtill ställer lagstiftningen krav på kommunens folkbibliotek och skolbibliotek. I varje kommun ska det finnas folkbibliotek som:

- Ska vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas behov.
- Har ett utbud av medier och tjänster som präglas av allsidighet och kvalitet.
- Särskilt främjar läsning och tillgång till litteratur.
- Verkar för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.
- Särskilt ägnar uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Enligt skollagen (2010:800) ska elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Värmdö kommuns biblioteksplan omfattar de skolor som kommunen är huvudman för.

Bibliotekslagen anger att kommuner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Vad en biblioteksplan är och ska innehålla framgår inte av lagstiftningen. Dock framgår av förarbeten till lagstiftningen att biblioteksplan definieras enligt följande:

”Med biblioteksplan avses en av kommunal eller landstingskommunal instans antagen plan för viss biblioteksverksamhet som ger närmare besked om verksamhetens inriktning och omfattning och om samverkan och som är så utformad att medborgarens förutsättningar att påverka huvudmannens överväganden gynnas liksom möjligheterna till samverkan.”¹

Även om utrymme finns för lokal utformning av biblioteksplaner bör bibliotekslagen ses som ett minimikrav när biblioteksplaner utformas. Regeringens bedömning är att ”kommuner i hög grad är fria att själva utforma hur de vill organisera sin biblioteksverksamhet, så länge minimikraven i bibliotekslagen är uppfyllda.”²

Biblioteksplan för Värmdö kommun år 2016-2018

I Värmdö kommun ansvarar kultur- och fritidsnämnden för biblioteksverksamhet. Nämndens ansvar avser biblioteksverksamhet vid huvudbiblioteket i Gustavsberg samt vid de tre områdesbiblioteken i Hemmesta, Djurö och Ingarö. Därtill ansvarar nämnden för de fem ö-biblioteken i skärgården, som drivs i samarbete med föreningar och skärgårdsskolor på öarna i enlighet med upprättade överenskommelser. Utbildningsnämnden ansvarar för elevers tillgång till skolbibliotek för de grundskolor, grundsärskolor, specialskolor, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor som nämnden är

¹ Ds 2003:66 s. 112

² Prop. 2012/13:147 s. 51

huvudman för.

Värmdö kommuns biblioteksplan beskriver kommunens folkbibliotek, skolbibliotek och ö-bibliotek och redogör hur kommunen avser att uppfylla bibliotekslagens krav på biblioteksverksamhet. Planen föreslås gälla från och med 2016 till och med 2018 och revideras senast 2018.

Biblioteksplanen har tagits fram genom omvärldsanalys och datainsamling med intervjuer och fokusgrupper. Omvärldsanalysen har innefattat kartläggning av lagstiftning, förarbeten och nationella rekommendationer samt jämförelse med andra kommuners biblioteksplaner. För att engagera berörda medarbetare och ta tillvara kunskap och önskemål om biblioteksverksamhetens utformning har medarbetare från folkbibliotek, grundskolor, förskolor, vuxenutbildning, gymnasieutbildning, ungdomsverksamhet, äldreomsorg och funktionshinderområdet bjudits in för att delta i fokusgrupper och intervjuer. Frågeställningar vid intervjuer och fokusgrupper har utformats mot bakgrund av Kungliga bibliotekets rekommenderade frågeställningar i biblioteksplanarbetet³.

Bedömning

Förslag till biblioteksplan 2016-2018 har utformats efter bibliotekslagens bestämmelser och nationella rekommendationer samt beaktat önskemål och synpunkter som samlats in genom intervjuer och fokusgrupper. Biblioteksplanen föreslås antas.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut har inga direkta ekonomiska konsekvenser. Kommuner som antagit en biblioteksplan har möjlighet att ansöka om inköpsstöd till Kulturrådet⁴. Inköpsstödet kan användas till inköp av barn- och ungdomslitteratur eller inköp av vuxenlitteratur som främjar barns och ungas läsintresse.

Konsekvenser för miljön

Förslag till beslut medför inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteksplanen tydliggör hur kommunen arbetar för att nå detta.

Konsekvenser för barn

Biblioteksplanen anger hur kommunen särskilt ägnar uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kultur- och fritidsavdelningen tillsammans med kansli- och utredningsavdelningen.

³ Se Kungliga biblioteket: Biblioteksplan 2.0

⁴ Kulturrådet är en myndighet under Kulturdepartementet och har till uppgift att verka för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjande åtgärder.

Kultur- och fritidsnämnden föreslog kommunstyrelsen den 15 september 2015 att biblioteksplanen antas. Utbildningsnämnden föreslog kommunstyrelsen den 3 september 2015 att biblioteksplanen antas med tillägget att planen avseende skolbiblioteken kompletteras med "personalen arbetar med omvärldsbevakning, jämställdhets-, mångfalds- och HBTQ-frågor för att alla elever ska känna sig välkomna." Föreliggande förslag till biblioteksplan omfattar detta tillägg.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Förslag till biblioteksplan för Värmdö kommun 2016 – 2018	Bilaggs
2	Protokollsutdrag kultur- och fritidsnämnden 2015-09-15 § 58	Bilaggs
3	Protokollsutdrag utbildningsnämnden 2015-09-03 § 68	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Kultur- och fritidsnämnden
Utbildningsnämnden

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Frida Ragnarsson
Sektorschef administration

VÄRMDÖ KOMMUN

Biblioteksplan

2016-2018

Antagen av kommunfullmäktige den xx december 2015 § xx, 2015KS/0405

Innehåll

Inledning.....	1
Vision Värmdö 2030 – övergripande målsättningar.....	1
Uppföljning	2
Prioriterade grupper.....	3
Folkbibliotek	4
Tillgänglighet	4
Utbud och tillgängliga medier.....	4
Läsfrämjande	4
Kulturhus i Gustavsbergs hamn	5
Skolbibliotek	6
Läsfrämjande	6
Ö-bibliotek	7

Inledning

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska kommuner och landsting anta biblioteksplaner för sin biblioteksverksamhet. Värmdö kommuns biblioteksplan syftar till att ge närmare besked om verksamhetens inriktning och omfattning samt hur kommunen avser att uppfylla bibliotekslagens krav. Planen redogör för kommunens folkbibliotek, skolbibliotek, ö-bibliotek, bibliotekens övergripande målsättningar, samverkansformer, hur kommunen ägnar uppmärksamhet åt prioriterade grupper samt hur biblioteksplanen följs upp.

I Värmdö kommun ansvarar kultur- och fritidsnämnden för biblioteksverksamhet. Nämndens ansvar avser biblioteksverksamhet vid huvudbiblioteket i Gustavsberg samt vid de tre områdesbiblioteken i Hemmesta, Djurö och Ingarö. Därtill ansvarar nämnden för de fem ö-biblioteken i skärgården, som drivs i samarbete med föreningar och skärgårdsskolor på öarna i enlighet med upprättade överenskommelser. Utbildningsnämnden ansvarar för elevers tillgång till skolbibliotek för de grundskolor, grundsärskolor, specialskolor, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor som nämnden är huvudman för.

Biblioteksplanen styrs av följande lagstiftning och styrdokument:

- Bibliotekslagen (2013:801)
- Skollagen (2010:800)
- Reglemente för kultur- och fritidsnämnden
- Reglemente för utbildningsnämnden
- Vision Värmdö 2030

Utöver dessa styrdokument har biblioteksplanen utformats mot bakgrund av:

- Bibliotekens värdegrund
- UNESCO Public Library Manifesto
- UNESCO/IFLA School Library Manifesto

Vision Värmdö 2030 – övergripande målsättningar

År 2009 antog kommunfullmäktige Vision Värmdö 2030 – skärgårdens mötesplats. Visionen redogör för vad som ska uppnås fram till år 2030 och anger riktningen för kommunens framtida arbete. Biblioteken i Värmdö kommun utgör i detta sammanhang en viktig mötesplats där medborgare samlas för kunskapsinhämtning och kultur. För att bidra till att nå visionen strävar biblioteksverksamheten i Värmdö kommun till att:

- Vara en mötesplats där tolerans, öppenhet och mångfald skapar grunden för möten mellan människor.
- Vara en spännande miljö för lärande och skapande aktiviteter.
- Bidra till att bygga ett samhälle utifrån barnens bästa.
- Bidrar till att skapa goda förutsättningar för medborgare att leva jämställt.
- Bidra till välmående lokalsamhällen.
- Möjliggöra digitalt lärande.
- Skapa god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar.

Uppföljning

Bibliotekens verksamhetsspecifika målsättningar utformas mot bakgrund av Värmdö kommuns inriktningsmål och i samband med att kultur- och fritidsnämndens och utbildningsnämndens effektmål antas. Målsättningarna följs årligen upp i samband med delårsrapport och redovisning av verksamhetsberättelse. Strategier för att nå målsättningar upprättas i Värmdö biblioteks arbetsplan. Biblioteksplanen gäller från och med 2016 till och med 2018 och revideras senast 2018.

För att mäta måluppfyllelse kan exempelvis Kungliga bibliotekets (KB) nyckeltal för att mäta nationella målsättningar i bibliotekslagen¹ användas. KB genomför årliga kvalitetsuppföljningar av biblioteksverksamheten i Sverige. Detta görs bl.a. genom sammanställning av biblioteksstatistik, där Värmdö kommun ingår som uppgiftslämnare. KB sammanställer bl.a. uppgifter avseende utlåning, bestånd, aktiviteter och besök. De statistiska uppgifter som redovisas av KB kan användas för att utforma nyckeltal för att mäta hur kommunen arbetar för exempelvis prioriterade grupper, läsfrämjande samt barn och ungdomar. Folkbibliotekens verksamhet kan även följas upp med hjälp av kundorienterade undersökningar som brukarenkäter eller observationsstudier som Våga Visa².

¹ Kungliga biblioteket (2013). Nyckeltal 1.0

² Våga Visa är en pilotstudie om utvärdering inom bibliotek där Ekerö, Järfälla, Stockholm, Sundbyberg, Upplands-Väsby, Vallentuna och Värmdö kommuner deltar. Observationsstudierna genomförs av bibliotekspersonal från gästande kommun och utgår från ett medborgarperspektiv.

Prioriterade grupper

Enligt bibliotekslagen ska kommunen särskilt uppmärksamma personer med funktionsnedsättningar, nationella minoriteter och personer som har annat modersmål än svenska. Detta innebär att kommunen ska erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken, andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska och lättläst svenska. För personer med funktionsnedsättningar ska biblioteken erbjuda litteratur och teknisk hjälp för att kunna ta del av information utifrån deras egna behov och förutsättningar. Detta gäller både för folkbibliotek och skolbibliotek. Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken även ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.

För att nå bibliotekslagens krav samarbetar folkbiblioteken med övrig förvaltning i kommunen för att nå verksamheter inom skola, vuxenutbildning, omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning samt ungdomsverksamhet. Genom samarbeten kan verksamhetsanpassade medier och aktiviteter utformas efter målgruppernas behov och önskemål.

Folkbibliotek

Biblioteket är en plats där alla kan låna böcker, tidskrifter och filmer. Oavsett individens förutsättning erbjuder biblioteken fri tillgång till kunskap, information, litteratur och kultur. På biblioteken kan alla läsa, använda datorer, söka i databaser, släktforska, studera och arbeta. I kommunen finns följande folkbibliotek:

- Gustavsbergs bibliotek
- Djurö bibliotek
- Hemmesta bibliotek
- Ingarö bibliotek

Gustavsbergs bibliotek är Värmdö kommuns huvudbibliotek och finns i Runda huset i Gustavsbergs centrum. Från år 2017 kommer Gustavsbergs bibliotek att omlokaliseras från Runda huset till det nya kulturhuset i Gustavsbergs hamn.

Tillgänglighet

Biblioteken och dess tjänster ska vara så tillgängliga som möjligt för alla som vill använda dem, både fysiskt och digitalt. Kommunens bibliotekslokaler är därför både tillgänglighetsanpassade och inbjudande. Bibliotek i Värmdö kommun arbetar utåtriktat och uppsökande för att nå prioriterade grupper samt barn och ungdomar. Därtill är delar av bibliotekens utbud, såsom elektroniska böcker, tillgängliga hemifrån. Bibliotekets webbsida ger kontaktvägar till kommunens bibliotek, tips om nya inkomna böcker samt information om verksamheten och dess tjänster. Webbsidan ger inspiration att besöka biblioteken och delta i dess aktiviteter. Bibliotekens personal har god kompetens och säkerställer att bibliotekens besökare får ett positivt, serviceinriktat och professionellt bemötande. Personalen arbetar med omvärldsbevakning, jämställdhets-, mångfalds- och HBTQ-frågor för att alla besökare ska känna sig välkomna.

Utbud och tillgängliga medier

På folkbiblioteken finns möjlighet att söka, låna om och reservera böcker, tidskrifter, e-böcker, e-ljudböcker och söka i databaser oavsett var medborgaren befinner sig. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet och allmänheten ska ha möjlighet att lämna förslag och synpunkter på bibliotekens utbud. Biblioteken erbjuder litteratur på de nationella minoritetsspråken och andra språk än svenska som efterfrågas. Därtill erbjuder biblioteket anpassade medier, såsom lättlästa böcker och talböcker.

Läsfrämjande

Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. En viktig del av kommunens läsfrämjande arbete består av att vända sig till prioriterade grupper och barn och ungdomar. Ett av folkbibliotekens uppdrag är att ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. En viktig del av detta arbete är att genom förskolor bjuda in barn till bibliotek och rikta aktiviteter för olika åldrar. Biblioteken erbjuder därför aktiviteter för de yngsta barnen som bokstunder och bjuder in klasser till biblioteken. I samband med 6-årsvisning delas lånekort ut och barnen får möjlighet att låna böcker efter deras egna intressen och önskemål. På så sätt blir barn introducerade till bibliotekens värld i tidig ålder.

Kulturhus i Gustavsbergs hamn

I Gustavsbergs hamn kommer ett antal kommunala kulturverksamheter samlas i den f.d. porslinsfabriken. År 2017 kommer det nya kulturhuset bl.a. inrymma biblioteksverksamhet, Kulturskolans skapande verksamhet, ungdokumentation Gurraberg, Gustavsbergs Porslinsmuseum och Gustavsbergs konsthall. I det nya kulturhuset blir biblioteket en levande mötesplats tillgänglig för alla människor. Genom en samlad kulturverksamhet skapas verksamhetsmässiga synergieffekter. Närheten mellan biblioteket och andra kulturella verksamheter underlättar samarbeten, ger möjlighet till förnyelse och förutsättningar att arrangera läsfrämjande aktiviteter till olika målgrupper.

Det nya huvudbiblioteket kommer att innefatta verksamhet motsvarande ca 1 200 m² och inrymma ett flertal tematiska avdelningar och funktioner. Bl.a. kommer biblioteket ge plats åt avdelningar för barn, ungdomar och vuxna. Därtill återfinns även studieplatser, studierum, sagorum och grupprum i det nya huvudbiblioteket. I anslutning till biblioteket kommer även funktioner som hörsal, öppen scen och mötesrum finnas tillgängliga för kulturhusets besökare. De nya lokalerna ger huvudbiblioteket goda möjligheter att anordna aktiviteter för alla målgrupper.

Skolbibliotek

Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek. Krav på tillgång till skolbibliotek gäller kommunala såväl som fristående skolor. Skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildning. Skolbibliotekens utformning anpassas utifrån varje skolas behov och förutsättningar.

Skolbibliotek i Värmdö kommun är en del av skolan och riktar sig till elever och lärare. Medieurvalet på skolbiblioteken är anpassat till skolans arbete och läroplan. Skolbiblioteken utgör en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbibliotekarier stöttar det pedagogiska arbetet som utvecklar elevers förmåga att söka, hantera och förhålla sig till information på ett källkritiskt och vetenskapligt sätt. Personalen arbetar med omvärldsbevakning, jämställdhets-, mångfalds- och HBTQ-frågor för att alla elever ska känna sig välkomna.

Läsfrämjande

Skolbiblioteken arbetar läsfrämjande och är ett stöd för pedagoger i arbetet med läsförståelse. För att öka läslust och bibliotekskunskap samarbetar kommunens skolor och folkbibliotek genom samarbetsavtal. Bibliotek och skola samverkar kring läs-, skriv- och författarprojekt efter överenskommelser. Samarbetet ger elever möjlighet till exempelvis boklek, bibliotekssök och bokprat. Folkbiblioteken är ett komplement till skolbiblioteken i kommunen. På folkbiblioteken finns ett brett urval av medier som riktar sig till alla åldrar och intressen. Med ett brett urval kan folkbiblioteken erbjuda möjlighet för barn att komma till folkbibliotek i läsfrämjande syfte.

Ö-bibliotek

Värmdö kommun är en relativt stor kommun med skärgårdsmiljö. I Värmdö kommun ska bibliotek finnas tillgängliga och nås av alla. För att erbjuda biblioteksverksamhet även i skärgården har överenskommelser tecknats med intresseföreningar, hembygdsföreningar och skolor på Möja, Nämndö, Runarmö, Sandhamn och Svartsö. De föreningsdrivna Ö-biblioteken ger allmänheten tillgång till bl.a. datorer med internetuppkoppling och möjlighet att låna böcker.

Dnr 2015KS/0405
2015utn/0378

Utbildningsnämnden 2015-09-03 § 68

Biblioteksplan

Utbildningsnämndens beslut

1. Föreslår att biblioteksplanen antas med tillägget att
2. Planen för skolbiblioteken kompletteras med att "personalen arbetar med omvärldsbevakning, jämställdhets-, mångfalds- och HBTQ-frågor för att alla elever ska känna sig välkomna.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige.

Ärendebeskrivning

Enligt bibliotekslagen ska kommuner anta biblioteksplaner. Värmdö kommun saknar aktuell biblioteksplan. Under våren 2015 har förslag till biblioteksplan tagits fram som föreslås antas.

Sedan år 2004 anger bibliotekslagen (2013:801) att kommuner ska anta biblioteksplaner. Värmdö kommuns senaste biblioteksplan antogs av kommunfullmäktige den 23 september 2009. Sedan den 1 januari 2014 har ny bibliotekslag trätt i kraft.

Yrkanden

Linda Nygren (S) yrkar att
Planen för skolbiblioteken kompletteras med att "personalen arbetar med omvärldsbevakning, jämställdhets-, mångfalds- och HBTQ-frågor för att alla elever ska känna sig välkomna.

Beslutsgång

Ordföranden frågar nämnden om den bifaller förvaltningens förslag till beslut samt Nygrens yrkande och finner att nämnden beslutar enligt detta.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse Biblioteksplan, 2015-08-07
Förslag till biblioteksplan

Sändlista

KS/KF

Dnr 2015KS/0405 *Kultur- och fritidsnämnden 2015-09-15 § 58*

Biblioteksplan i Värmdö kommun

Kultur- fritidsnämndens förslag till kommunstyrelsen
Biblioteksplanen antas.

Beslutsnivå
Kommunfullmäktige

Ärendebeskrivning
Sedan år 2004 anger bibliotekslagen (2013:801) att kommuner ska anta biblioteksplaner. Värmdö kommuns senaste biblioteksplan antogs av kommunfullmäktige den 23 september 2009. Biblioteksplanen gällde år 2009-2010 och är därför inte längre gällande. Sedan den 1 januari 2014 har ny bibliotekslag trätt i kraft.

Handlingar i ärendet
Tjänsteskrivelse, Biblioteksplan i Värmdö kommun, 2015- 08-31.
Förslag till biblioteksplan för Värmdö kommun 2016 – 2018
Kungliga biblioteket: Biblioteksplan 2.0
Protokollsutdrag utbildningsnämnden 2015-09-03

Yrkanden
(MP) yrkar återremiss för komplettering.
Alliansen yrkar att ärendet behandlas i dag.

Beslutsgång
Ordförande ställer frågan om ärendet ska behandlas i dag eller återremitteras och finner att det behandlas i dag.

Sändlista
Kultur- och utbildningssektorn
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige
Akten